

Martin Caldron
Oddenvej 171
4583 Sjællands Odde

26. november 2025

Dispensation til digegennembrud

Odsherred kommune har modtaget ansøgning af 11. marts 2025 om dispensation til at etablere en 10 meter bred åbning i et beskyttet dige mellem matr. 1I og 4a Overby By, Odden. Som begrundelse har du oplyst, at åbningen sikrer adgang mellem matriklerne for landbrugsmaskiner uden at skulle ud på Rute 21, Oddenvej, som er en stærkt trafikeret landevej.

Projektets beliggenhed fremgår af bilag 1.

Diget er beskyttet efter museumsloven, lovbekendtgørelse nr. 1017 af 7. juli 2025. Digets tilstand må efter lovens § 29 a, stk. 1 ikke ændres. Diget har identifikationsnummer BD.063.257. Kommunen kan jf. lovens § 29 j stk. 2 i visse tilfælde dispensere fra beskyttelsen.

Afgørelse

Kommunen dispenserer jf. § 29 j, stk. 2 til etablering af et 10 meter bredt digegennembrud i det beskyttede dige. Dispensationen er meddelt på de vilkår, der er anført i næste afsnit.

Der er en klagefrist på 4 uger fra din modtagelse af dette brev, og dispensationen træder først i kraft, når klagefristen er udløbet.

Hvis der bliver klaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet over afgørelsen, skal nævnet tage stilling i sagen, før dispensationen kan udnyttes.

Dispensationen vedrører kun forholdet til de generelle beskyttelsesbestemmelser i museumsloven kapitel 8a. Andre nødvendige tilladelser skal søges hos de relevante myndigheder.

Dispensationen falder bort, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra datoen på dette brev, jf. § 29 k, stk. 2 i museumsloven.

Vilkår for dispensationen

- Gennembruddet må maksimalt være 10 meter bredt
- Gennembruddet skal holdes fri for dyrkning, gødsning og sprøjtning
- De nye gavle/ender af diget, der opstår ved gennembrydningen, skal sikres mod udskridning og opbygges med jord og sten fra diget
- Museum Vestsjælland, Oldvejen 25C, 4300 Holbæk, plan@vestmuseum.dk, skal kontaktes mindst 2 uger før, arbejdet igangsættes, så museet kan dokumentere/sikre eventuelle arkæologiske interessante anlæg ved gravearbejdet.

Forhold til andre myndigheder

Hvis der bliver fundet arkæologisk materiale (stensamlinger, mørk jord, knoglerester eller potteskår eller lignende) ved arbejdet, skal arbejdet standses med det samme. Fundet skal straks anmeldes til Museum Vestsjælland på tlf. 25 52 83 83. Kommunen har orienteret museet om dispensationen ved kopi af dette brev.

Hvis der under bygge- eller jordarbejder konstateres en forurening af jorden, skal kommunen underrettes på tlf. 59 66 60 35.

Begrundelse

Kommunen har i sin behandling af sagen lagt vægt på, at et 10 meter bredt digegennembrud sikrer, at driften af markerne kan ske uden at køre med landbrugsmaskiner på Rute 21, Oddenvej, der er en meget stærkt trafikeret landevej. Kommunen vurderer derudover, at gennembruddet ikke har væsentlig betydning for digets kulturhistoriske, landskabelige eller biologiske værdi. En dispensation vurderes ikke at stride mod beskyttelsen af bilag IV-arter.

Du kan finde en uddybende redegørelse for afgørelsen i bilag 2.

Klagevejledning

Afgørelser efter museumsloven kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Detaljeret klagevejledning findes i bilag 3.

Hvis du ønsker at indbringe denne afgørelse for en domstol, skal retssagen være anlagt inden 6 måneder efter, at du har modtaget afgørelsen jf. § 29 x i museumsloven.

Annoncering

Afgørelsen er annonceret på Odsherred Kommunes hjemmeside:

<http://www.odsherred.dk/kommuneinformationer/afgoerelser>

Sagens videre forløb

Hvis du har spørgsmål til dette brev, er du velkommen til at kontakte undertegnede på tlf. 59 66 60 14 eller mail bendy@odsherred.dk. Du får kun besked herfra, hvis der modtages en klage over afgørelsen.

Venlig hilsen

Benjamin Dyre
Natursagsbehandler

Kopi sendt til:

1. Lodsejer, Svend Bergstrøm Petersen, Oddenvej 230, 4583 Odden, digital post.
2. Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
3. Museum Vestsjælland, plan@vestmuseum.dk
4. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, mail@sgav.dk
5. Naturstyrelsen Midtsjælland, msj@nst.dk
6. Danmarks Jægerforbund, post@jaegerne.dk
7. Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk; dnodsherred-sager@dn.dk; hg@eco-forum.dk
8. Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk; odsherred@friluftsradet.dk; lokalraad@friluftsradet.dk;
9. Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk; odsherred@dof.dk
10. Danmarks Kulturarvs Forening, post@kulturarvsforening.dk

Bilag 1. Kort med projektets placering

Placering af gennembruddet er vist med rød streg. Det beskyttede dige ses som en orange streg i overlap med matrikelskel mellem matrikel 1I og 4a Overby By, Odden.

Bilag 2. Redegørelse

Du har søgt om dispensation til at etablere en 10 meter bred åbning i et beskyttet dige mellem matr. 1I og 4a Overby By, Odden. Du ejer og driver landbrug på matrikel 1I Overby By, Odden, og har oplyst, at du står for driften af naboens mark på matrikel 4a Overby By, Odden. Du har fremsendt indbyrdes underskrevet aftale mellem dig og din nabo med ansøgning om et 10 meter digegennembrud mellem matrikel 1I og 4a Overby By, Odden.

Du har oplyst, at du ønsker en åbning på 10 meter i bredden for at sikre effektiv markdrift, og at åbningen betyder, at landbrugsmaskiner ikke skal ud på en omvej ad Rute 21.

Lovgivning

Afgrænsningen af de diger, der er omfattet af beskyttelsen af sten- og jorddiger, er fastlagt i bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013 om beskyttede sten- og jorddiger og lignende. Diget står i forbindelse med en sø beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3 lidt nord for det ønskede digegennembrud, og diget er derudover angivet på det Geodatastyrelsens kortværk Danmark 1:25.000 (det såkaldte 4 cm kort) i seneste udgave før den 1. juli 1992. Diget er dermed jf. § 1 nr. 3 og 4 i digebekendtgørelsen omfattet af museumslovens § 29 a.

Efter museumslovens § 29 j, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i museumslovens § 29 a, stk. 1.

Museumslovens § 29 a er en forbudsbestemmelse, hvis formål er at sikre sten- og jorddiger som kulturhistoriske spor og sikre de biologiske og landskabelige interesser, der knytter sig til digerne.

Beskyttelsen betyder, at der ikke må ændres i tilstanden af de beskyttede sten- og jorddiger. Digerne må ikke fjernes eller beskadiges. De må heller ikke beplantes eller gentilplantes.

Digerne er beskyttede, fordi en meget stor del af de diger, der tidligere eksisterede, er fjernet inden for de seneste 100 år. Digerne er vigtige historiske elementer i kulturlandskabet og fortæller om tidligere tiders arealudnyttelse, ejendomsforhold og administration. Digerne fungerer også som levesteder og spredningsveje for dyr og planter. Endelig bidrager digerne til et afvekslende landskab. Et beskyttelsesværdigt dige behøver ikke nødvendigvis at være såvel landskabeligt som kulturhistorisk eller biologisk værdifuldt. Det kan være tilstrækkeligt, at diget vurderes værdifuldt i én henseende. Miljø- og Fødevareklagenævnet har særligt lagt stor vægt på digernes væsentlige kulturhistoriske værdi som udtryk for ældre tiders ejendomsstruktur og udskiftningsmønster m.v.

Det fremgår af Kulturarvsstyrelsens "Vejledning om beskyttede sten- og jorddiger", juni 2009, at der som hovedregel bør gives tilladelse til åbninger til gennemkørsler (digegennembrud) i beskyttede diger, hvis f.eks. dyrkning af et tilkøbt areal indebærer kørsel på landevej eller betydelig omvej. Dog bør antallet af gennembrud og disses bredde og placering vurderes i hvert enkelt tilfælde. Placeringen bør ikke ødelægge strukturer som kryds eller hjørner, hvor diger mødes, eller sløre uregelmæssige forløb hos gamle diger, og bredden af åbningen bør i rimeligt omfang indrettes til de køretøjer og landbrugsmaskiner, der skal benytte den.

Beskrivelse af diget

Kommunen har d. 9. oktober 2025 været på besigtigelse. Diget mellem matriklerne 1I og 4a Overby By, Odden er stærkt overgroet i næringselskende arter som Stor Nælde, Draphavre, Hundegræs og Vild Kørvel. Herudover fandtes bl.a. Ager-Padderok, Aften-Pragtstjerne og en art af rose, formentligt Hunderose.

Diget udgøres af en ca. 4-6 meter bred forhøjning mellem markerne. På grund af bevoksningen er det svært at vurdere digets form og opbygning. Der var ikke synlige sten. Digets højde varierer lidt, men vurderes at være ca. op til 1 meter over terræn. Diget fremstår som et jorddige.

I det nordøstlige hjørne af matrikel 11, der hvor der er ønsket et 10 meter bredt digegennembrud, var der en fugtig lavning vest for diget, som ikke havde været dyrket sammen med resten af marken. Her var dybe hjulspor og en vegetation, bl.a. Knæbøjet Rævehale, der viser at arealet er vandlidende.

Foto 1: Diget set ved stedet for ønsket digegennembrud i retning mod Oddenvej.

Foto 2: Diget set i retning mod øst.

Kommunen finder, at diget medvirker til et afvekslende landskab og giver landskabet dybde, og at diget dermed har stor landskabelig værdi. Diget har også biologisk værdi og fungerer som

levested og spredningsvej for dyr og planter i området. Ved besigtigelsen var diget præget af næringselskende arter, tilgroning i højere urter og buskads, det betyder, at den biologiske værdi som levested, vurderes som moderat.

Kommunen har fra Museum Vestsjælland fået en udtalelse d. 18. november 2025 med beskrivelse af digets kulturhistoriske værdi. *"Kontrol i arkiverne viser at diget er fremstår velbevaret i sin helhed og er et ældre dige med snoet forløb svarende til digesignaturen på originalt matrikelkort for ejerlavet, målt 1788 af A. Juel. Diget illustrerer således en formodentlig mere end 250 år gammel ejendomsomdeling og er sandsynligvis ældre end de retlinjede udskiftningsdiger (Overby/Odden By's jorde udskiftes 1793)." og videre "Diget fremstår uforstyrret på seneste terrænmodel fra LiDAR-højdemålinger jf. også beskrivelsen i kommunens besigtigelsesnotat. Det uregelmæssige forløb tyder på at diget er en ældre afgrænsning af en samlet ejendom på mindst de ene side af diget. Dette er dog vurderet uden en mere detaljeret kildegennemgang til fx matrikel 1's historiske ejerforhold som evt. samlet ejendom. Det gamle og uregelmæssige forløb rummer en fin landskabshistorisk fortælling i landskabet."*

Natura 2000 og Bilag IV-arter

Diget ligger ikke i et Natura 2000 område. Det nærmeste Natura 2000 område ligger i en afstand af ca. 850 meter syd for det ønskede digegennembrud. Det er kommunens vurdering, at på grund af afstanden og projektets begrænsede, lokale karakter kan det udelukkes, at det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil kunne påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Vurdering af bilag IV arter

I Odsherred Kommune findes følgende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV:

Ni arter af flagermus (brun langøre, brunflagermus, dværgflagermus, frynseflagermus, pipistrelflagermus, skimmelflagermus, sydflagermus, troldflagermus og vandflagermus), Markfirben, tre paddearter (spidssnudet frø, stor vandsalamander og løvfrø (den sidste indført i nyere tid)), Grøn mosaikguldsmed, Natlyssværmer og Mygblomst.

Kommune vurderer, at det umiddelbart kan udelukkes, at projektområdet kan være levested for Mygblomst, grøn mosaikguldsmed, natlyssværmer og løvfrø, da disse arter kun er fundet meget langt fra matriklen eller stiller meget specifikke krav til levestedet, som ikke er opfyldt her.

Flagermus yngler og raster i gamle træer med hulheder eller i bygninger, hvor der er adgangshuller. Da der i forbindelse med projektet ikke fældes gamle træer med hulheder som er egnede som yngle- eller rasteområde for flagermus, vurderer kommunen at det kan udelukkes at projektet vil påvirke flagermus negativt.

Spidssnudet frø og stor vandsalamander findes i alle dele af kommunen på egnede lokaliteter. De to paddearter yngler begge i søer og vandhuller, og vandkvaliteten er af stor betydning for udviklingen af ynglen. Uden for yngletiden har padderne rasteområde på land omkring vandhullerne, spidssnudet frø kan også overvintre i strømmende vand. Spidssnudet frø og stor vandsalamander ville kunne anvende diget som en spredningskorridor og muligvis som overvintringsområde, hvis arterne kan finde ned i jordhuller i diget. Der er dog ikke kendte eller potentielle ynglesteder i umiddelbar nærhed af det sted, som søges gennembrudt. Diget vurderes ikke at være et egentligt rasteområde for spidssnudet frø og stor vandsalamander. Da der stilles vilkår om, at åbningen af gennembruddet skal holdes fri for dyrkning, gødskning og sprøjtning, vurderes det, at digets funktion som spredningsvej ikke påvirkes væsentligt.

Markfirben findes i alle dele af kommunen på egnede lokaliteter som fx overdrev og kystskrænter. Markfirben lever på lysåbne arealer med lav vegetation, men har også behov for områder med højere vegetation til skjul. De yngler i løst jord/sand på de lysåbne arealer. Da diget fremstår tilgroet og præget af næringselskende arter, er det vurderingen, at diget ikke er et muligt levested for markfirben.

Samlet set vurderer kommunen derfor, at det kan udelukkes, at projektet vil kunne ødelægge plantearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV eller skade levesteder for dyrearter omfattet af samme.

Begrundelse

Kommunen har i sin behandling af sagen lagt vægt på, at et 10 meter bredt digegennembrud sikrer, at driften af markerne kan ske uden at køre med landbrugsmaskiner på Rute 21, Oddenvej, der er en meget stærkt trafikeret landevej. Kommunen vurderer derudover, at gennembruddet ikke har væsentlig betydning for digets kulturhistoriske, landskabelige eller biologiske værdi. En dispensation vurderes heller ikke at stride mod beskyttelsen af bilag IV-arter.

Kommunen vurderer at på denne baggrund, at der kan dispenseres fra museumslovens § 29 a.

Klagevejledning

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Odsherred Kommune, der har truffet afgørelsen.

Klagefristen er 4 uger fra den dato, som afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Odsherred Kommune i Klageportalen. Privatpersoner skal ved klage betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Klagegebyr opkræves af Nævnenes Hus. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Hvis du ikke kan bruge Klageportalen på grund af eksempelvis handicap, sprogvanskeligheder, problemer med digitale medier, psykiske lidelser eller fordi du er socialt udsat, så kan du sende en anmodning om fritagelse for brug af Klageportalen til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg eller som mail til nh@naevneneshus.dk. I din anmodning til nævnet skal du oplyse hvis du allerede er fritaget fra at bruge Digital Post af kommunen. Når du ansøger om at blive fritaget for brug af klageportalen, er det vigtigt, at du giver Odsherred kommune besked om det.

Klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis du ønsker at indbringe denne afgørelse for en domstol, skal retssagen være anlagt inden 6 måneder efter, at du har modtaget afgørelsen jf. § 88, stk. 1 i naturbeskyttelsesloven.